GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף תשפ"ו, 2026
מספר השאלון: 34282
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34282 (אקסטרניים)

הוראות לנבחן

הוראות
א. משך הבחינה: שעה וחצי.
ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה:
בשאלון זה פרק אחד – (2×50) – 100 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
ד. הוראות מיוחדות: אין.
יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

השאלות

השאלות

קראו את הקטע שלפניכם, וענו על שתיים מן השאלות 1–3.
ענו על שתיים מן השאלות 1–3 (לכל שאלה – 50 נקודות).
שימו לב: בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענו על פי מה שלמדתם, ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

1. עקרון הפרדת הרשויות

(50 נקודות)
(ראו בנספח: הכנסת תמשיך להתכווץ או תחזור ולהיות מוסד ריבוני שמשרת את הציבור?)

הציגו את העיקרון הדמוקרטי: הפרדת רשויות.

הסבירו את טענת הכותב בנוגע למימוש העיקרון הזה בכנסת כיום.

(50 נקודות)

2. הצעת חוק פרטית

(50 נקודות)
(ראו בנספח: הכנסת תמשיך להתכווץ או תחזור ולהיות מוסד ריבוני שמשרת את הציבור?)

הציגו את המושג: הצעת חוק פרטית.

הסבירו כיצד המושג הצעת חוק פרטית בא לידי ביטוי בקטע.

(50 נקודות)

3. עקרון שלטון העם

(50 נקודות)
(ראו בנספח: הכנסת תמשיך להתכווץ או תחזור ולהיות מוסד ריבוני שמשרת את הציבור?)

הציגו את העיקרון הדמוקרטי: שלטון העם.

הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(50 נקודות)

נספח – הקטעים

הכנסת תמשיך להתכווץ או תחזור ולהיות מוסד ריבוני שמשרת את הציבור?

מושב הקיץ של הכנסת ה־25 ננעל, אך התחושה שנותרה היא שמוסד זה ננעל גם בפני תפקידו ההיסטורי. במסווה של יעילות קואליציונית הולכת ונחלשת באופן שיטתי אחת מן הרשויות המרכזיות בדמוקרטיה, הרשות המחוקקת. הכנסת לא רק מתקשה לאזן את הרשות המבצעת ולפקח עליה, לעיתים היא מוותרת מראש על הניסיון לעשות כן. אפשר לראות זאת מן הנתונים: מתוך יותר מ־6,200 הצעות חוק שהונחו על שולחנו של יושב ראש הכנסת, רק אחדות הגיעו להצבעה בקריאה הראשונה. הבעיה היא לא בהכרח בשיעור ההצלחה לחוקק חוקים אלא בעיקרון עצמו. הכנסת איננה עוד בית היוצר העיקרי לחקיקה אלא הממשלה. גם בתחום הפיקוח - לב־ליבו של המוסד הפרלמנטרי - המצב קשה לא פחות. למשל, יו"ר ועדת החוץ והביטחון ביקש לקדם מתווה חקיקה לגיוס חרדים, מהלך שעל פי הגורמים בממשלה חורג מן הקו הקואליציוני. אלא שבמקום לגייס את הרוב הפרלמנטרי הנדרש להשלמת חקיקת החוק בנוסח הרצוי לה, בחרה הממשלה להחליף את יו"ר הוועדה. המסר הוא שכשהכנסת מנסה לפקח - עוקפים אותה, ושהיא איננה גוף עצמאי אלא חלק ממערך הממשלה.

גם היועצת המשפטית לכנסת הגיבה על כך ואמרה כי התנהלות כזאת תפגע בוועדה ובעצמאותה של הכנסת. היא הדגישה שיש להקפיד הקפדה יתרה על זכות ההשתתפות בדיון, על אורך הדיון ועל המידע שיוצג לחברי הכנסת במהלכו.

דמוקרטיה אינה נבחנת רק בקלפי אלא במערכת היחסים שבין הכנסת לממשלה לאחר הבחירות. דווקא בזמני חירום - כמו אלו שישראל מצויה בהם כעת - נדרשת כנסת חזקה, שמעלה שאלות קשות ומבקשת תשובות.

אבל אפשר גם אחרת. הועלתה הצעה ובה מפורטים צעדים ישימים לרפורמה מוסדית, ובהם הקמת ועדת פיקוח פרלמנטרית ייעודית, חיזוק ועדות הכנסת מול משרדי הממשלה, קביעת יעדי פיקוח לכל מושב, הנגשה שוטפת של מידע, הגדלה של משאבים ותמיכה מקצועית למי שמבקשים לפקח. מדובר ברפורמות שלא דורשות שינוי חוקתי, אלא שינוי גישה. הכנסת לא צריכה להמציא את עצמה מחדש, היא רק צריכה להסכים למלא את תפקידה.

הפתרון אינו רק טכני, הוא מחייב שינוי בתפיסת עולם. בְּמקום חברי כנסת שמציעים אלפי הצעות חוק לא רלוונטיות, יש להחזיר את הדגש לפיקוח אפקטיבי, לשימועי עומק, לוועדות מקצועיות שמתפקדות. הכנסת צריכה לחזור להיות גוף שמייצר שינוי באמצעות בירור ציבורי ולא באמצעות משמעת סיעתית.

במושב הבא תצטרך הכנסת להחליט אם להמשיך במצב הנוכחי או לחזור ולהיות מוסד עצמאי יותר, המשרת את ציבור הבוחרים שלה ומבטא את רצונו. אם תמשיך הכנסת במצב הנוכחי, היא לא תוכל לבצע את תפקידיה כראוי.

(מעובד על פי ג' גולן, "הכנסת תמשיך להתכווץ או תחזור ולהיות מוסד ריבוני שמשרת את הציבור?", YNET, 09/08/2025)

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics